

Millî Hükûmet bütçelerine müteallik borçların kayitlerine ve müddeti muayyenesi zarfında müracaat etmeyenlerin alacaklarının sukutuna dair kanunun tefsiri hakkında 3/14 numaralı Başvekâlet tezkeresi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı: 6/318

27 - I - 1931

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Millî Hükûmet bütçelerine müteallik borçların kayitlerine ve müddeti muayyenesi zarfında müracaat etmeyenlerin alacaklarının sukutuna dair olan 1513 numaralı kanunun tefsiri hakkında Maliye vekâletinden yazılan 24 - I - 1931 tarih ve 994/48 numaralı tezkerenin sureti leffen takdim kılınmıştır.

Muktazasının ifa ve neticesinin işarına müsaade buyurulması arz olunur efendim.

Başvekil

İsmet

Maliye vekâleti K. M. Müdürlüğünün 994/48 numara ve 15/24 - I - 1931 tarihli tezkeresi suretidir

Başvekâleti Celileye

8 haziran 1929 tarihli ve 1513 numaralı kanun, 1927 mali senesi nihayetine kadar Millî Hükûmet bütçelerine müteallik borçlarla bütçe emanetleri ve adi emanet hesaplarında kayıtlı borçların alacaklılarını şubat 1930 nihayetine kadar mahalli en büyük malmemurlarına arzuhal ile müracaata mecbur etmiş ve bu müddet zarfında müracaat etmeyenlerin alacaklarının Hazine lehine sakıt olacağı mezkûr kanunda tasrih olunmuştur.

1 - Bu kanunun şümulü dahiline giren borçların alacaklıları tarafından mezkûr kanunun neşrinden evvel muhtelit hakem mahkemesine veya mehakimi adliyeye Hazine aleyhine dava ikame edilip te işbu davaların takibinde menfaati Devlet mutasavver olmaması hasebile sulhan halli Hazinece kabul edilen ve şeraiti sulhiye üzerinde itilâf edilmesi esnasında muayyen müracaat müddeti mürur eden alacakların veyahut Hazinece mahkemede sulh teklifi dermeyan veya kabul edilmesi dolayısıyla ashabı tarafından ayrıca 1513 numaralı kanun ahkâmına tevfikân müracaata lüzum görülmeyen alacakların, alacaklıları tarafından şubat 1930 nihayetine kadar kanunî şekilde müracaat etmediklerinden dolayı tesviyesine imkân görülememekte ise de mahkeme huzurunda sulhan halli mesele edileceği kabul edilen ve şeraiti sulhiye dairesinde tesviyesi mahkeme huzurunda nevanma taahhüt edilen bir borcun alacaklısı tarafından ayrıca bir müracaat vaki olmadı diye Hazine lehine iskati eihetine gidilmesi de muvafıkı nefselemir görülmemektedir.

2 - 1513 numaralı salifülârz kanunun şümulü dahiline giren borçların alacaklılarından bir kısmı mezkûr kanunun neşrinden evvel vekâleti aciziye doğrudan doğruya müracaat ederek alacaklarını talep ettikleri halde vekâlet şubâtı merkeziyesi arasında muhabere ve muamele cereyan etmesi do-

layisile muayyen müddet zarfında ashabi tarafından ayrıca mal memurlarına müracaat edilmeyen, kanunen tayin edilen müracaat müddeti geçen alacakların kanunî eşkâle riayet edilmemesi hasebile Hazine lehine iskatına kalkışılması da adaletle uygun bulunmamaktadır. Bununla beraber kanunun mutlak ibaresine nazaran yukarıda 1 ve 2 numaralı fıkralarda arz edilen mütaleai kanunî tefsir mahiyetinde bulunduğundan keyfiyetin tefsiren bir karara raprı için Büyük Millet Meclisine arzına müsaade buyurulması arz olunur efendim.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Karar No. 65
Esas No. 3/14

7 - VI - 1932

Yüksek Reisliğe

Millî Hükûmet bütçelerine müteallik borçların kayıtları ve müddeti muayyenesi zarfında müracaat etmeyenlerin alacaklarının sukutu hakkında olan 1513 numaralı kanunun tefsiri için Maliye vekâletinden yazılan tezkere suretinin gönderildiğine dair Başvekâletin 27 kânunusani 1931 tarihli tezkeresi encümenimize havale buyurulmuş olmakla muhasebatı umumiye umum müdürü hazır olduğu halde mütalea ve tetkik edildi.

Hükûmetçe tefsiren halli istenilen mesele iki kısımdan ibarettir.

1 inisi: 1513 numaralı kanunun neşrinden evvel muhtelit hâken mahkemelerine veya mahkemei asliyeye Hazine aleyhine ikame olunan alacak davalarının, gerek muhakemeye mübaşeretten mukaddem ve gerek muhakeme esnasında sulhan hallinde menfaati Devlet mutasavver olduğu cihetle davacı ile Hazine arasında sulhan tesviyei maslahata karar verilmiş olmasından dolayı alacaklıların mezkûr 1513 numaralı kanunun tayin ettiği müddet zarfında ve şeraiti dairesinde ayrıca müracaate lüzum görmemeleri hasebile müddeti geçen kısımdır.

2 neisi: Marûlârz kanunun neşrinden evvel Maliye vekâletine doğrudan doğruya müracaat ederek alacaklarını istedikleri cihetle vekâleti müşarileyha şubası arasında muhabere ve muamele cereyan etmesi üzerine muayyen müddeti kanuniye zarfında ashabi tarafından ayrıca mal memurlarına müracaat edilmeyerek müddetleri mürur eden kısımdır.

1513 numaralı kanunun vaz ve neşrinden maksat, 1927 senesi nihayetine kadar Maliye Hazinesinin dalgalı borçlarının miktarı hakikisini az bir zaman zarfında tayin ve tesbit ve lâzımtediye olanlarını tesviye etmekten ibarettir. Şu hale nazaran mahkeme huzurunda kararlaştırılan şeraiti sulhiye dairesinde Hükûmetin tediyesini taahhüt ve kabul etmiş bulunduğu bir borcun kayıt ve kabulü zarurî olduğu gibi mezkûr kanun ahkâmına tevfikan mahalli müracaat olarak gösterilen en büyük mal memurları, Maliye vekâleti namına ifayi vazife etmekte olmaları hasebile kanunun neşrinden evvel vekâleti müşarileyhaya vukubulan müracaatin kabulü dahi ruhu kanuna ve adaletle muvafıktır.

Binaenaleyh bu bapta yazılan tefsir fıkrası ve esbabı mucibe lâyihası ve diğer evrak merbutatı ile birlikte havale micibince Bütçe encümenine tevdi olundu.

Maliye E. Reisi N.	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza	Aza
Bayazıt	Bayazıt	İstanbul	Konya	Aydın	İzmir	Malatya
İhsan	İhsan	M. Ziya	Refik	Adnan	Kâmil	M. Nedim
Aza	Aza	Aza				
Kütahya	Diyarbakır	İçel				
Ömer	Zülfü	Emin				

1513 numaralı ve 8 haziran 1929 tarihli kanunun tefsiri hakkında fıkradır

1513 numaralı ve 8 haziran 1929 tarihli kanunun neşrinden evvel muhtelit veya asli mahkemelere müracaat edilipte Hükümetçe sulhan halli kabul edilen alacaklar ashabı, ve işbu kanunun neşrinden evvel doğrudan doğruya Maliye vekâletine arzuhalle müracaat eden alacaklılar, mezkûr kanunda yazılı müddet ve şerait dairesinde müracaat etmiş hüküm ve mahiyetindedir.

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

M. No. 20

Esas No. 3/14

29 - XI - 1932

Yüksek Reisliğe

Millî Hükümet bütçelerine müteallik borçların kayitlerine ve müddeti muayyenesi zarfında müracaat etmeyenlerin alacaklarının sukutuna dair olan 1513 numaralı kanunun tefsiri hakkında Maliye vekâletinden yazılan 24 - 1 - 1931 tarih ve 994/48 numaralı tezkere suretinin takdim edildiğine dair olan Başvekâletin 27 kânunusani 1931 tarih ve 6/318 numaralı tezkeresile maliye encümeninin bu bapta 7 - VI - 1932 tarihli mazbatası ve tefsir fıkrası encümenimize dahi havale edilmiş olduğundan mütalea ve tetkik olundu.

8 haziran 1929 tarih ve 1513 numaralı kanun, 1927 mali senesi nihayetine kadar Millî Hükümet bütçelerine müteallik borçlarla bütçe emanetleri ve adi emanet hesaplarında kayıtlı borçların alacaklılarını şubat 1930 senesi nihayetine kadar mahalli en büyük malmemurlarına arzuhal ile müracaata mecbur etmiş ve bu müddet zarfında müracaat etmeyenlerin alacaklarının Hazine lehine sakt olacağını âmirdir.

Maliye vekâleti tarafından: bu kanunun şümulü dahiline giren borçların alacaklıları tarafından mezkûr kanunun neşrinden evvel muhtelit hakem mahkemesine veya adli mahkemelere Hazine aleyhine dava ikame edilipte işbu davaların takibinde Devletin menfaati mutasavver olması hasebile sulhan halli Hazinece kabul edilen ve sulh şeraiti üzerindeki itilâf esnasında muayyen müracaat müddeti mürur eden alacakların veyahut Hazinece mahkemede sulh teklifi dermeyan veya kabul edilmesi dolayısıyla ashabı tarafından ayrıca 1513 numaralı kanun abkâmına tevfikân müracaate lüzum görülmeyen alacakların, alacaklıları tarafından şubat 1930 nihayetine kadar kanunî şekilde müracaat etmediklerinden dolayı, tesviyesine imkân görülmemekte ise de mahkeme huzurunda sulhan halli kabul edilen ve sulh şeraiti dairesinde tesviyesi mahkeme huzurunda nevanma taahhüt edilen bir borcun alacaklısı tarafından ayrıca bir müracaat vaki olmadı diye Hazine lehine iskatı cihetine gidilmesi de nefselemre muvafık bulunmadığından;

2 - 1513 numaralı kanunun şümulü dahiline giren borçların alacaklılarından bir kısmı mezkûr kanunun neşrinden evvel Maliye vekâletine doğrudan doğruya müracaat ederek alacaklarını talep ettikleri halde vekâletin merkez şubası arasında muhabere ve muamele cereyan etmesi dolayısıyla muayyen müddet zarfında ashabı tarafından ayrıca malmemurlarına müracaat edilmeyen ve kanunun tayin edilen müracaat müddeti geçen alacakların kanunî şekillere riayet edilmemesi hasebile Hazine lehine iskatı kalkışılması da adaletine uygun bulunmadığından ve bununla beraber kanunun mutlak ibaresine nazaran yukarıda 1 ve 2 numaralı fıkralarda arzedilen mütalea kanununun tefsiri mahiyetinde bulunduğundan;

Keyfiyetin tefsiren halli talep edilmektedir.

Maliye encümeni, 1513 numaralı kanunun vaz ve neşrinden maksat 1927 senesi nihayetine kadar Hazinesinin dalgalı borçlarının miktarı hakikisini az bir zaman zarfında tayin ve tesbit ve tediyesi lâzımlanlarını tesviye etmekten ibaret olduğuna nazaran mahkeme huzurunda kararlaştırılan sulh şeraiti dahilinde Hükümetin tediyesini taahhüt ve kabul etmiş bulunduğu bir bor-

çün kayıt ve kabulü zarurî olduğu gibi mezkûr kanun ahkâmına tevfikân mahallî müracaat olarak gösterilen en büyük malmemurları, Maliye vekâleti namına vazife ifa etmekte olmaları hesabına kanunun neşrinden evvel vekâleti müşarileyhaya vukubulan müracaatın kabulü dahi ruhu kanuna ve adalete muvafık olacağı mütaleasında bulunarak bu kabil müracaatları 1513 numaralı kanunda yazılı müddet ve şerait dairesinde vaki olmuş mahiyetinde telâkki eden bir karara vâsil olmuş ve bu esas dahilinde bir tefsir fıkrası hazırlamıştır.

Encümenimiz esas itibarile Maliye encümeninin mütaleasına iştirak etmekle beraber gerek 1513 numaralı kanunun birinci maddesinde ve gerek bu kanuna müzeyyel 1783 numaralı kanunun birinci maddesinde müracaatın mahallî en büyük malmemurlarına arzual ile yapılması tasrih edilmiş bulunduğu nazaran mevzu bahis müracaatların makbul addedilmesi maksat ve adalete uygun olmakla beraber kanunî metinlerin sarahati karşısında meselenin tefsir tarikile halle mütehammil olmadığı kanaatine vâsil olmuştur. Bu itibarla maksadı temin üzere yeniden bir lâyiha tanzim etmeği ve bu lâyihada haddi zatında makbul addedilmesi lâzımgelen bu kabil müracaatların mahiyetlerini ve yapıldıkları makamları tasrih etmeği, her türlü tereddütleri izale edeceği için, daha muvafık bulmuştur.

Bundan başka encümenimiz, 1932 senesi bütçe kanununun 11, 12 ve diğer maddelerinde derpiş edilen Hazine tahvilâtı da bu müracaatlarla alâkadar olmak dolayısıyla bu kanunun izahı maksadile Maliye vekâleti tarafından tanzim olunan izahnamedeki bazı hükümler üzerinde tevakkuf etmeği dahi zarurî bulmuştur.

Bu mevzuun tetkikinde encümenimiz;

Bu izahnamede alâkadarlara tahmil edilen bazı merasim ve resim külfetlerine mahal olmadığı kanaatine varmıştır. Bu cümleden olarak:

1) Divanı muhasebat tarafından evvelece tetkik edilip üzerine « Divanı muhasebatça görülmüştür » damgası vurulmuş olan deyin ilmühaberleri gerek kısmen mahsup edilmiş olsun ve gerek hiç mahsup edilmemiş olsun bunların Divanı muhasebatça tekrar görülüp vize edilmesine lüzum bulunmadığı;

2) Evrakı sarfiyesi veya ciro muameleleri dolayısıyla doğrudan doğruya deyin ilmühaberleri üzerine kanunen mecburî olan miktarda nisbî pul yapılandırılmış olan deyin ilmühaberlerinin tahvil ile tebdilinde tekrar nisbî pula tâbî tutulmayarak yalnız bir makbuz pulu ile iktifa edilmesi;

3) Tahvil almak için vaki olacak müracaatların deyin ilmühaberleriyle sair istihkak varakalarının mukayyet bulunduğu vilâyet defterdarlıklarına yapılması mecburiyetinin ve mahallinde bulunmayanların vekâletname göndermeleri zaruretinin tal mîli 459 numaralı mahsubu umumî kanununun hükümleri dahilinde mevcut matlupları henüz mahsup edilmemiş olanların matlupları cüzi ve bu gibi külfet ve masraflara mütehammil olmadığından fazla bir külfet görülmüş ve alâkadarların buldukları mahallin defterdarlıklarına müracaatların kâfi addedilmesi ve kaydın bulunduğu mahal ile yapılacak muamelenin resmî tariklerle yapılması;

4) 459 numaralı kanunun tatbikat şekillerini tesbit etmek üzere neşrolunmuş ve nizamname mahiyetinde bulunan talimatnamenin birinci maddesinde « mahsubu umumî kanununun dördüncü maddesi mucibince yapılacak mahsup muamelesinde deyin ile matlubun aynı şahsa aidiyeti aranılmayacak ise de liecilmahsup ibraz olunan bir deyin ilmühaberinin kime ait ve kimin tarafından ibraz ve kimin borcuna mahsup olduğu memurini maliyeye mâlûm ve ona göre tesviyei kayıt olunmak lâzımgelinceğinden bu kabil deyin ilmühaberlerinden şahsî ahare devir ve itası halinde kime ciro edildiğinin ilmühaber zahirinde iraeisi ve sahibi istihkak tarafından işbu şerh zirine vazolunacak mühür ve imzanın tevsik edilmesi muktazidir » denilmekte bulunmasına nazaran tatbikatta şimdiye kadar bu yolda muamele yapılmış ve senelerdenberi deyin ilmühaberleri cirolarla elden ele geçmiştir. Yukarıda zikri geçen izahnamenin bundan sonra yapılacak ciro muamelelerinin noterler tarafından musaddak bulunmasını mecburî addeylemesi ciro tarihlerini kontrol etmeğe imkân bulunmadığı için bir faydayı müstelzim olmadığı gibi şimdiye kadar vaki teamüle ve mahsup esasları üzerine müstenit ve hususî bir kanun teşkil eden 459 numaralı kanunun maksat ve hedeflerine de uygun değildir. Buna nazaran bu kanunun 10 uncu maddesinin tatbikında dahi 4 üncü maddesinde olduğu gibi mühür ve imzaların tevsiki ile iktifa edilerek behemehal noterlerce musaddak

bulunması zaruretini tahmil etmeksizin ciroların makbul addedilmesi.

İstihkakların taayyün eylediği tarihlerden senelere sonra neşrolunan 459 numaralı mahsubu umumî kanununun tayin eylediği müddettenberi altı sene geçtiği halde henüz tahvile raptedilmemiş ve alacakları % 2 faizli tahvilleri dahi yirmi senede itfa edilecek olan bu istihkak sahiplerine mevzuatın hudut ve müsaadesi dahilinde her türlü kolaylığın gösterilmesinin vazife ve adaletin mübrim zaruretlerinden olduğu mütaleasında bulunan encümenimiz bu mazbatasını umumî heyetin tasvibine arzeyler.

Reis	Reisvekili	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza
Gümüşane	Konya	Konya	Tokat	Erzurum	Manisa	Niğde
<i>H. Fehmi</i>		<i>K. Zaim</i>	<i>Süreyya</i>	<i>Asım</i>	<i>M. Turgut</i>	<i>Faik</i>
Aza	Aza					
Sivas	Giresun					
<i>M. Remzi</i>	<i>Kâzım</i>					

Aza

Isparta

3 nisan 1340 tarihi ve 459 numaralı mahsubu umumî kanunu; 1339 senesi nihayetine kadar olan düyun ve matlubatı Hazinenindeyin ile matlubun aynı şahsa veya muhtelif şahıslara aidiyetine bakılmaksızın 1342 senesi maliyesi iptidasına kadar olan müddet zarfında icrayı mahsubuna cevazı mutazammın ve bu mühlet zarfında mahsup edilemeyerek bakiye kalan matlubata mukabil doğrudan doğruya ashabı namına yüzde iki faizli tasfiyei düyun tahvilâtı verileceğini âmir olup işbu istihkaklara ait vesaikın her hangi bir senedi ticarî veya bir şirket aksiyon ve obligasyonu şeklinde tedavülüne ve bir elden diğer bir ele ciro edilmesine ve bu suretle spekülasyona müsaade vermiş değildir. 1932 senesi muvazenei umumiye kanununun 12 nci maddesi de müracaat müddetinin 31 kânunuevvel 1932 tarihine kadar temdit edildiğine ve 16 ıncı maddesi ise bu tahvillerin Hazinenin 1927 senesi nihayetine kadar olan müddete ait alacaklarile mahsup edilebileceğine dair tevsî hükümleri ihtiva eylemekte ise de cirodan bahsetmemektedir. Binaenaleyh 459 numaralı kanunun sureti tatbiki hakkındaki talimatname ile ve 1932 senesi muvazenei umumiye kanununun izahnamesinde mevzubahs ciro muamelelerinin ruhu kanuna muvafık olmadığı fikrindeyim. Bu itibarla mazbatanın son fıkrasındaki mütaleaya iştirak etmiyorum.

Mükerrerem

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TEKLİFİ

2 Haziran 1929 tarih ve 1513 numaralı kanuna müzeyyel kanun lâyihası

Madde 1 — 1927 malî senesi nihayetine kadar Millî Hükûmet bütçelerine müteallik borçlar hakkındaki 2 Haziran 1929 tarih ve 1513 numaralı kanuna tâbi olup bu kanunun neşrinden evvel Hazine aleyhine Şûrayı devlete, Huhtelit hakem mahkemesine veya adli mahkemelere ve bu tarihten evvel doğrudan doğruya Maliye vekâletine veya mahallin en büyük mememurlarının mafevklerine müracaat etmiş olanlarla sari hastalıklar sebebiyle öldürülmüş hayvanların bedellerinden olan matluplarını istifa için İktisat veya Ziraat vekâletlerine müracaat eylemiş bulunanların müracaatleri, hüküm ve karara raptedilmiş olup olmamalarına bakılmaksızın, makbul addedilir. Bu müracaatler 1513 numaralı kanunun ikinci maddesile buna müzeyyel 26 mart 1931 tarih ve 1783 numaralı kanunun ikinci maddesi hükümlerine göre muameleye tâbi tutulur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye vekili memurdur.